

YLEISTÄ SOVITELLUSTA PÄIVÄRAHASTA

Tässä kirjeessä on sinulle yleistä tietoa etuusosoikeudesta ja ohjeita etuuden hakemiseen.

Kokoaikatyö vai osa-aikatyö?

Soviteltua päivärahaa voidaan maksaa työnhakijalle, joka saa tuloa osa-aikatyöstä tai enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä. Pitempien työsuhteiden kohdalla pitää ratkaista, onko kyseessä työttömyysturvalain mukaisesti kokoaikatyö vai osa-aikatyö.

Työttömyysturvalain mukaan työsuhte on kokoaikainen, jos sen työaika on yli 80 % alan kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Vastaavasti työsuhte on osa-aikainen, jos työaika on enintään 80 %.

Työsuhteen osa- tai kokoaikaisuus ratkaistaan työsuhteen alkaessa työsopimuksen ja sen mahdollisten liitteiden perusteella. Työsopimuksessa ilmoitettujen tietojen perusteella lasketaan työsuhteen keskimääräinen työaika, jota verrataan alan täyteen työaikaan.

Työsuhteen koko- tai osa-aikaisuus on eri asia kuin opettajan pää- tai sivutoimisuus! Päätoiminen tuntiopettaja voi työttömyysturvassa olla osa-aikatyötä tekevä. Alan enimmäistyöaikana pidetään yleensä opetusvelvollisuuden rajaa. Aina opetusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole määritetty, ja esimerkiksi kansalaisopistojen opettajilla enimmäistyöaikana (100 % työaikana) pidetään 21 tuntia viikossa.

Jokaisen työsuhteen työaikaa - eli sen koko- tai osa-aikaisuutta - tarkastellaan erikseen. Eri työsuhteiden työaikoja ei lasketa yhteen: esimerkiksi kaksi osa-aikaista työsuhdetta eivät yhdessä muodosta kokoaikaista työsuhdetta.

Osa-aikatyöstä saatu palkka sovitellaan ansiopäivärahaan. Osa-aikatyöstä maksettu lomarahaa ja lomakorvaus ovat myös soviteltavaa tuloa.

Yli kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyön palkka ei ole soviteltavaa tuloa. Myöskään kokoaikatyöstä maksettua lomarahaa ja lomakorvausta ei sovitella.

Lomautukseen rinnastettava syy

Yli kaksi viikkoa kestävä kokoaikatyön ajalta ei voida maksaa työttömyysetuutta. Työttömyysetuutta voidaan maksaa kokoaikaisen työsuhteen voimassaollessa vain lomautuksen ja lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella.

Työttömyysturvalaissa lomautukseen rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan mm. työn ja palkanmaksun keskeytymistä työsopimuksessa mainitun ehdon vuoksi (TTL 1 luku 5 § 14 mom).

Tällaisista työnantajan toimintakaudesta johtuvista palkattomista ja opetuksettomista ajoista pitää olla sovittu jo työsuhteen alkaessa. Asian pitää ilmetä työsopimuksesta tai sen liitteestä. Erillisellä todistuksella jälkikäteen ilmoitettuja aikoja ei voida pitää työsuhteen alkaessa sovittuna työsopimuksen ehtona.

Osa-aikatyön ajalta ansiopäivärahaa

Osa-aikatyön ajalta on lähtökohtaisesti oikeus soviteltuun päivärahaan.

Esimerkki: Henkilöllä on kolme työnantajaa. Työnantaja A:n kanssa tehdyn työsopimuksen mukainen työaika on 50 % kokoaikaisen työntekijän työajasta. Työnantaja B:n kanssa tehdyn työsopimuksen mukainen työaika on myös 50 % kokoaikaisen työntekijän työajasta. Työnantaja C:n kanssa tehdyn työsopimuksen mukainen työaika on 20 % kokoaikaisen työntekijän työajasta.

Henkilöllä on siis kolme osa-aikatyötä, ja hänellä on lähtökohtaisesti oikeus soviteltuun päivärahaan osa-aikatyön perusteella. Näin siitä huolimatta, että todellisuudessa henkilö tekee työtä enemmän kuin kokoaikainen työntekijä!

Osa-aikaiseen työsuhteeseenkin sisältyy usein lomautukseen rinnastettavia aikoja. Etuusoikeus perustuu kuitenkin osa-aikatyöhön, eikä päivärahaa voida maksaa (täytenä) vain näiden palkattomien jaksojen ajalta.

Palkan ja työajan huomioimisen ajankohta

Työttömyysturvalain mukaan (1.4.2019 lähtien) osa-aikatyön palkka sovitellaan sen jakson työttömyysetuuteen, jonka aikana palkka maksetaan. Myös sovitellun päivärahan saamisen enimmäistyöaika-ajan tarkastelu tehdään maksettujen työtuntien perusteella palkanmaksupäivän mukaiselle sovittelujaksolle riippumatta siitä, milloin työ on tosiasiallisesti tehty.

Sovittelujakso on normaalisti palkanmaksukautta vastaava jakso, useimmiten kuukausi. Sovittelujakson ja palkanmaksukauden ei tarvitse olla päivämääriltään samat, sama pituus riittää.

Sovitellun päivärahan maksamiselle on sekä työajasta että palkasta johtuvia rajoituksia. Nämä tarkastellaan aina kunkin sovittelujakson osalta erikseen.

Voiko sovittelua välttää?

Osa-aikatyön palkan sovittelua ei voi välttää jättämällä hakematta etuutta tai katkaisemalla työnhaun TE-toimistossa. Osa-aikatyön palkka ja työtunnit huomioidaan sovittelussa, vaikka kyseinen työ olisi tehty - eli siitä maksettava palkka ansaittu - sellaisena aikana, jolloin ei muutoin ole oikeutta työttömyysetuuteen, kuten kokoaikatyön rinnalla.

Osa-aikatyön palkan sovittelua työttömyysetuuteen ei voi välttää jättämällä hakematta etuutta palkanmaksupäivältä. Tässä tapauksessa palkka huomioidaan soviteltavana tulona sovittelujaksolle, mutta etuutta ei voida maksaa ajalta, jolta sitä ei ole haettu.

Osa-aikatyöstä saatu tulo sovitellaan työttömyysetuuteen maksuperusteisesti myös, vaikka kyseinen työ olisi jo päättynyt ennen kuin etuuden hakeminen alkaa. Työnhaun voimassaololla TE-toimistossa ei ole merkitystä sovittelun kannalta. Myös osa-aikatyöstä maksettu lomarahaa ja lomakorvaus ovat maksuperusteisesti soviteltavaa tuloa.

Toisaalta, jos alkavan osa-aikatyön ensimmäinen palkka maksetaan vasta esimerkiksi seuraavassa kuussa, voi olla oikeus täyteen päivärahaan siltä hakujaksolta, jonka aikana työ todellisuudessa alkaa!

Palkka sovitellaan ansiopäivärahaan vasta sen maksupäivän mukaiselle jaksolle, samoin työaikatarkastelu tehdään vasta silloin. Tehtyjä työtunteja ei siis tarkastella etuusoikeuden näkökulmasta työntekoajankohdan mukaan. Tieto tarvitaan kuitenkin edelleen työssäoloehdon seurantaan varten. Ilmoita tehtyt työtunnit päiväraha hakemuksessa työntekoajankohdan mukaisesti.

Pidä työnhakusi voimassa TE-toimistossa!

Kokoaikaisen työn haku TE-toimistossa on aina ehdoton edellytys ansiopäivärahan maksamiselle. Työnhakua ei voi saattaa voimaan takautuvasti. Kehotammekin pitämään työnhaun voimassa jatkuvasti, jos työsuhteesi on osa-aikainen tai teet useaa samanaikaista osa-aikatyötä.

Suosittellemme pitämään työnhaun voimassa myös silloin, jos työsuhteen osa- tai kokoaikaisuudesta on epävarmuutta tai jos tilanne voi muuttua. Näin vältät mahdolliset etuudenmenetykset.

Työnhakua ei kannata katkaista ainakaan osa-aikatyön/-töiden todellisuudessa alkaessa, sillä sovitellun päivärahan työaikatarkastelu tehdään vasta palkanmaksupäivälle!

Lisää tietoa ansiopäivärahasta ja etuuden hakemisesta löydät kotisivuiltamme www.opetk.fi. Lue erityisesti kohta Ansiopäiväraha > Tulojen vaikutus.

Materiaalin on koonnut Opettajien työttömyyskassa